

L'Institut d'Estadística de Catalunya, una porta oberta al coneixement de la realitat econòmica, demogràfica i social de Catalunya

Jordi Oliveres i Prats i Àlex Costa (*)

Abstract

This article describes public statistics in Catalonia. Self-government requires well-developed statistical data. The Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) is officially charged with this role. Good statistical information requires first of all no duplication among public agencies, both for better information to the public and also for the maximum use of available sources. To maximise accessibility Idescat has developed electronic direct access by all users through the web page www.idescat.es. Constantly updated information is provided on the economy, commercial activity, foreign trade, employment, and industry. The territorial breakdown goes down to county, municipal and precinct level. Population mobility for work and study is also provided. All this information can be unloaded in format pdf. There is also information on books and access to public statistics from all over the world, both at national and regional level. The Idescat web is the gateway to personalised information not available in standardised formats elsewhere.

El sentit i el desenvolupament de l'estadística oficial catalana

L'autogovern català exigeix poder disposar d'un sistema estadístic propi, que reculli i proporcioni informació sobre la nostra realitat. L'ordenament jurídic atorga a l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) competència per tal de gestionar el sistema estadístic de Catalunya, amb l'objectiu de desenvolupar i consolidar un conjunt coherent, ordenat, fiable i actualitzat d'informació sobre la realitat econòmica, social i demogràfica de Catalunya, informació que sigui d'utilitat tant a les administracions públiques com als agents socials. La gestió del sistema estadístic implica la necessitat de coordinar les institucions per tal d'evitar duplicitats, evitar la molèstia als ciutadans i aprofitar al màxim les fonts d'informació disponible. A més, per tal d'arribar al màxim a les persones, cal que tota aquesta informació gestionada i produïda per l'Idescat s'integri en els sistemes d'informació personal dels usuaris d'informació. Per assolir aquest objectiu, resulta bàsic donar a la informació estadística una important diversitat de formats, que s'adaptin a les necessitats de cada usuari, des de sintètiques notes a la premsa fins a arxius de microdades amb tractaments específics per tal de garantir preservació del secret estadístic.

Les possibilitats de la pàgina web de l'Idescat (www.idescat.es) dona informació sobre la conjuntura i l'estructura econòmica de Catalunya amb dades organitzades en fitxes i informes que s'actualitzen de forma permanent. També hi ha bases de dades amb informació monogràfica sobre el comerç amb l'estranger, el mercat de treball i la indústria catalana. Pel que fa a la informació te-

(*) Director de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) i subdirector d'estadístiques econòmiques, respectivament.

territorial, al web de l'Idescat es poden trobar fitxes amb informació de síntesi de les comarques i els municipis de Catalunya i, també, informació desagregada amb més d'un miler de taules estadístiques per a cada municipi català. Aquesta informació es complementa amb dues bases de dades sobre mobilitat obligada (per raons d'estudi i treball) i dades de caràcter inframunicipal. El web de l'Idescat permet, a més de totes les consultes estadístiques a partir de la informació esmentada, descarregar en format pdf els llibres d'informació de síntesi, com ara l'Anuari Estadístic de Catalunya i l'Anuari Comarcal i Municipal. Informació de caràcter bibliogràfic (catàleg) i una connexió directa amb els web d'estadística oficial de tot el món, tant a nivell d'Estats com de regions, completen aquest web. El web de l'Idescat és el portal d'un gran nombre de comandes a mida, on els usuaris poden accedir a informacions específiques que són del seu interès i que no formen part de la informació estàndard que hom pot trobar a les bases de dades integrades al web.

Les funcions dels instituts d'estadística

Els instituts d'estadística de tot el món poden complir funcions diferents entre sí, en nombre o en naturalesa, però tots s'encarreguen essencialment de complir tres funcions bàsiques: elaborar dades estadístiques, assessorar-ne l'elaboració en altres entitats, i de difondre'n, en ambdós casos, els resultats. En el cas de l'Institut d'Estadística de Catalunya aquestes tres funcions bàsiques han de complir un dels elements clau de la seva missió: produir informació útil i fiable per a la presa de decisions d'institucions i agents socials de Catalunya.

En l'economia de mercat, però, i més concretament des del punt de vista dels analistes del mercat o dels tècnics de màrqueting, és ben sabut que no és suficient que un producte (que es vol posar a la venda) sigui bo (entenant per bo, com una manera planera de dir de bona qualitat, resistent, innovador, etc.), sinó que, a més a més, tant el seu disseny com la seva comercialització han de satisfer les necessitats, i connectar amb els hàbits de consum, els valors, etc. del destinatari final (o comprador). Si no és així, un producte, malgrat ser conceptualment bo, està abocat al fracàs.

Una nova forma d'informació

En aquests últims anys, la xarxa Internet s'ha situat entre els canals de comunicació i d'informació que més creixen en volum d'usuaris, en quantitat i varietat d'informació, i també en xifres de negoci. Aquest fenomen ha fet que la navegació en Internet s'hagi convertit en una nova forma d'accedir a la informació i als serveis d'institucions públiques i privades, gràcies a avantatges que no ofereixen altres canals:

- 1) La *globalitat* que permet accedir a informació d'arreu i accedir-hi des d'arreu del món.
- 2) L'*accés immediat* a la informació i sense necessitat de desplaçar-se, ni d'haver d'esperar terminis, ni d'haver de suportar tràmits administratius, etc.
- 3) L'*accés* a la gran majoria de la informació que circula per la xarxa de manera *gratuïta*, sense cap cost addicional a part de la connexió.

Al mateix temps, Internet també ha esdevingut una nova dimensió del màrqueting per a empreses i institucions. La xarxa és un nou canal de difusió de la imatge d'una entitat, amb un llenguatge i un tipus de destinatari-usuari propi que ha obligat a definir noves estratègies de màrqueting que s'adaptin a les característiques pròpies del canal.

Actualment, la majoria de les institucions estan apostant fort per les noves tecnologies de la informació per tal de ser més presents a la societat i difondre-hi la seva imatge. Aquestes institucions han hagut de fer un esforç especial per adaptar els missatges i els continguts que volen difondre a les característiques pròpies d'un nou canal com és Internet. Els continguts s'han de presentar de forma diferent per assolir els mateixos resultats que s'aconseguien per canals més tradicionals i s'han d'adaptar al diferent grau d'ús i de coneixement de cada segment de destinataris. I tot això sense perdre de vista la finalitat o finalitats que persegueix la institució a través del disseny del web, com ara donar informació, prestar serveis o vendre productes.

Davant de les oportunitats que oferia Internet per millorar la difusió estadística, l'equip directiu de l'Idescat va endegar un procés de reflexió per definir una estratègia que permetés el disseny d'una pàgina web que respectés els seus interessos des de la lògica del màrqueting institucional, del màrqueting dels seus productes i serveis i, des de la lògica dels seus deures com a institució pública i com a gestor del Sistema Estadístic de Catalunya. Per tant, el punt de partida de la reflexió establí que la pàgina web de l'Institut d'Estadística de Catalunya, a més de ser la imatge seva a Internet, havia de ser sobretot un nou suport eficaç per a la difusió de la informació estadística de l'Institut.

Un web de qualitat

Perquè una institució tregui el màxim de profit dels avantatges que ofereix la xarxa Internet, és necessari que el disseny del web tingui en compte els tres requisits bàsics de qualitat d'aquest nou canal de comunicació:

- 1) *Accessibilitat*: Una pàgina web ha d'atreure l'interès dels usuaris d'Internet, i mantenir aquest interès el major temps possible. L'oferta d'informació que es pot obtenir així com els recursos gràfics i visuals són un component essencial per aconseguir aquest interès.
- 2) *Navegabilitat*: Una pàgina web ha d'associar accessibilitat a navegabilitat, a la rapidesa i a la facilitat que té l'usuari per accedir a la informació que busca o que li pot interessar.
- 3) *Comunicabilitat*: Una pàgina web ha de potenciar un conjunt d'elements que ajudin l'usuari d'Internet a identificar i, en el millor dels casos, a crear-se una imatge positiva sobre la institució a la qual pertany el web.

En el cas de l'Institut d'Estadística, aquest requisit de qualitat del canal topava en certa forma amb les característiques particulars del producte *estadística*. En aquest sentit, l'estadística no és un producte fàcil de difondre atès que representa un volum de dades immens, d'una gran heterogeneïtat (abasten àmbits temàtics molt diversos) i, amb la possibilitat d'adoptar formes molt dife-

rentes (la informació estadística es pot presentar en taules, gràfics, valors absoluts, valors relatius, variacions, etc. i a nivells d'agregació i desagregació molt diferents).

Difusió eficaç de la pàgina web

La clau per aconseguir un canal eficaç per a la difusió de resultats estadístics consistia en trobar la forma idònia de minimitzar les dificultats intrínseques de difusió de l'estadística per mantenir els requisits d'accessibilitat, navegabilitat i comunicabilitat. A més, aconseguir l'ajust entre els requisits de la xarxa i les característiques de l'estadística permetria aprofitar de manera excel·lent l'oportunitat que oferia Internet per potenciar els principis de l'estadística oficial:

- 1) *Actualitat*: els resultats estadístics a través de la xarxa Internet augmenten la seva actualitat, ja que s'ha escurçat notablement el temps entre l'obtenció i validació dels resultats i la seva publicació pel fet de no haver quasi cap manipulació intermèdia, com era el cas, per exemple, dels llibres o dossiers.
- 2) *Utilitat*: l'actualitat de la informació oferta augmenta la seva utilitat. I encara més, si s'incorpora la lògica de màrqueting en el disseny de la seva forma i presentació per tal que sigui útil als diferents destinataris del canal, com veurem més endavant.
- 3) *Transparència*: els resultats estadístics oficials són públics i han d'estar a disposició de ciutadans i institucions. La xarxa Internet augmenta l'accessibilitat que ha de ser ràpida, fàcil, coneguda i sense traves administratives.

Indubtablement, la construcció d'una pàgina web constituïa una gran oportunitat si l'equip directiu aconseguia conjugar tots aquests elements. La reflexió al voltant de l'adaptació de la difusió estadística al canal Internet no havia de perdre de vista l'objectiu final del disseny del web de l'Institut: la satisfacció de l'usuari d'informació estadística. Si l'usuari no troba la informació que necessita, per molt que la pàgina web tingui unes excel·lents prestacions i que representi un salt en actualitat i accessibilitat, considerarà la pàgina web com un mal servei i retindrà una mala imatge de l'Idescat.

Aquest objectiu final va portar a iniciar una modelització dels possibles destinataris de la pàgina web per tal d'aconseguir que en el disseny del web es tingués en compte la satisfacció de les necessitats d'informació estadística dels diferents tipus d'usuaris que poguessin fer-la servir, i evitar caure en el parany de pensar que existeix un *usuari universal*: cada segment d'usuaris té unes necessitats diferents, una formació diferent i uns hàbits de consum d'informació diferents.

Per tant, era primordial tenir en compte en el disseny de la pàgina web els diferents tipus d'usuari que podien consultar-la. Si no s'aconseguia aquesta adaptació, el web podia produir un resultat més perjudicial per a la imatge de l'entitat que benèfic. De fet, podia produir l'efecte contrari: l'antimàrqueting. A Internet, la imatge de la institució està en permanent risc, ja que en qualsevol moment un usuari pot accedir a la seva pàgina web i si aquesta no respon a les expectatives que tenia d'ella, la imatge de la institució resulta perjudicada.

L'estudi de l'entorn institucional i social de l'Idescat va permetre elaborar una modelització dels diferents tipus d'usuaris que podria tenir el seu web. L'estudi va demostrar que els destinataris del web responien a perfils molt diferents en funció dels seus interessos, dels seus coneixements i hàbits de consum de la informació estadística.

Entre els destinataris del web de l'Idescat es poden trobar tècnics especialitzats de l'Administració pública o del sector privat (centres de recerca, serveis d'estudis, etc.), tècnics generalistes, professors i estudiants del món universitari, periodistes dels diferents mitjans de comunicació (ràdio, premsa i televisió), professionals liberals, directius, professors de secundària, i qualsevol ciutadà amb accés a Internet que consulti la pàgina web de l'Institut.

A la llum de la modelització dels destinataris del web i amb la voluntat de fer la pàgina web el més transparent i útil possible, adaptant-la a les necessitats i interessos dels destinataris, es van prioritzar el tipus de dades estadístiques que podien ser d'interès i es van elaborar diferents maneres de presentar la informació estadística.

Així, en funció dels interessos i els hàbits de consum d'estadística dels diferents destinataris detectats es van prioritzar uns paràmetres per davant d'altres. En l'apartat dels resultats estadístics relacionats amb l'economia es potencien les dades conjunturals amb un índex d'actualització alt i, per contra, una desagregació territorial i una explotació i diversificació baixes, atès que el consum d'aquest tipus de resultat estadístic prioritza d'aquesta manera aquests paràmetres. Pel que fa als resultats estadístics demogràfics i socials, l'actualització és més espaiada i en canvi la desagregació territorial i l'explotació i diversificació són més grans.

<http://www.idescat.es>

El resultat del procés de reflexió i, posteriorment, del disseny de la pàgina web de l'Idescat és el que actualment es pot trobar sota l'adreça <http://www.idescat.es>.

El web de l'Idescat ha potenciat l'adaptació de la informació estadística als diferents hàbits i necessitats dels diferents usuaris. En la primera pàgina del web trobem els diferents nivells d'accés a la informació estadística que s'ofereix. El web facilita l'accés a la immensa majoria de les estadístiques de producció pròpia, que són constantment actualitzades per part dels diferents departaments de l'Institut que han incorporat en la fase final dels projectes i dels processos regulars la incorporació dels resultats al web.

Per als usuaris menys familiaritzats amb l'estadística i la navegació per Internet s'ofereix:

— *Dades fresques i dades poc conegudes*

Per a tots els usuaris, però especialment per a la immensa majoria de persones que no són consumidores habituals de resultats estadístics i que fins i tot poden pensar que l'estadística és una matèria avorrida i difícil d'entendre, existeixen els apartats de Dades Fresques i de Dades Poc Conegudes.

La seva funció és transmetre que l'Institut disposa de dades actualitzades i atreure la curiositat de l'usuari cap a la informació estadística que conté la pàgina, trencant amb la imatge avorrida dels web institucionals i de l'estadística. L'apartat de Dades Fresques comenta les últimes dades que s'han incorporat al web i ofereix un link per consultar-les. Mentre que Dades Poc Conegudes mostra una dada ja existent al web que presenta un aspecte curiós sobre la realitat social i/o econòmica catalana i, també inclou un link per consultar-les. Ambdós apartats s'actualitzen setmanalment.

— *Quines dades voleu?*

Està destinat a tots els usuaris, però especialment per als usuaris novells, tant en la consulta d'una pàgina web com en la recerca de dades estadístiques. És una guia de les dades que es poden trobar al web. L'apartat explica en detall on es poden trobar les diferents dades estadístiques que hi ha dins el web de l'Institut, relacionant els diferents accessos del menú de la pàgina amb un abstract del que conté cadascun d'ells.

Als usuaris més experts que ja saben quin tipus d'informació necessiten, el web els ofereix accessos ràpids a través dels quals poden accedir directament a la informació. Aquests accessos constitueixen la majoria d'entrades del menú de la pàgina inicial:

— *Estadística bàsica de Catalunya*

És un bloc que permet l'accés a dades estadístiques de Catalunya (i també d'Espanya) dividides en cinc àmbits:

- Demografia, economia i qualitat de vida
- Conjuntura econòmica
- Sectors industrials
- Comerç amb l'estranger
- Mercat de treball

Cada un d'aquests àmbits prioritza un dels paràmetres de la informació estadística sobre els altres. En el cas de la informació de Conjuntura Econòmica es prioritza l'actualitat de les dades per sobre de la desagregació d'aquestes. En canvi, a les dades de Demografia, es dóna més importància a la desagregació ja que l'actualitat d'aquestes no és tan important.

— *Consulta interactiva d'estadístiques*

És un bloc d'accessos per a la consulta *a mida* de les bases de dades de l'Idescat de municipis i comarques de Catalunya i explotacions específiques de l'estadística de població de Catalunya realitzades per l'Institut amb un nivell de desagregació que pot arribar a ser per sota de la municipal (districtes, seccions, etc.). Aquest bloc ofereix accessos a:

- Base de dades municipal i comarcal
- Base de dades inframunicipal
- Mobilitat intermunicipal i intercomarcal
- Indicadors socials

— *Estadística bàsica territorial*

És un bloc que ofereix un resum de les dades més significatives (població, renda, establiments, parc de vehicles, etc.) per a tots i cadascun dels municipis i comarques de Catalunya.

Finalment, el menú de la primera pàgina del web es completa amb informació com:

— *Servei d'atenció als mitjans de comunicació*

Per atendre les demandes especials dels periodistes, el web els informa de l'existència del Servei d'Atenció als Mitjans de Comunicació, un servei ofert per l'Institut per facilitar als professionals de la comunicació les dades estadístiques que necessiten en funció de les especificitats del mitjà de comunicació, la celeritat, i el tipus de treball periodístic. Al web de l'Institut hi ha un apartat on s'indica quines possibilitats ofereix aquest servei i què s'ha de fer per accedir-hi.

— *Presentació de l'Idescat*

Informació general sobre l'Institut d'Estadística de Catalunya, presentant l'organització, qui és qui i el seu funcionament (pla estadístic i legislació vària).

— *Publicacions i serveis*

L'Institut també presenta les seves principals publicacions i en facilita la consulta a través d'un programari estàndard, i ofereix informació del seu servei de biblioteca.

— *Links amb altres web d'estadística*

La pàgina frontal del web de l'Idescat també facilita que l'usuari que no ha trobat la informació que desitja pugui comptar amb un accés directe amb altres productors estadístics del món.

Resposta dels usuaris

Fins a la data, i després de dos anys de funcionament, la resposta dels usuaris del web de l'Idescat ha estat molt positiva. Les avaluacions mensuals han permès millorar-lo dia a dia i els resultats han estat molt satisfactoris. Les darreres de l'any 1999 són les següents:

- La mitjana de consultes diàries rebudes al web durant 1999 ha estat de 4.773, gairebé el doble de la mitjana de 1998.
- El domini de procedència de les consultes ha estat en un 11% directament des d'idescat.es, cosa que indica l'alta comunicabilitat del web. Els dominis de procedència en segon i tercer lloc han estat retelevisio.es i gencat.es.
- El tipus d'informació consultada majoritàriament és la de pàgines estàtiques (27,5%), la del banc d'estadístiques municipals i comarcals (27,2%) i dades demogràfiques, econòmiques i de qualitat de vida (11,7%). D'entre les pàgines estàtiques destaquen el catàleg de publicacions, les fitxes municipals i l'anuari estadístic.

El web de l'Institut ha estat destacat pels seus usuaris per la seva eficàcia, amb una alta valoració dels aspectes claus d'un web divulgador d'informació com són el disseny, l'actualització del contingut i la rapidesa de localització de la informació. Quant al contingut del web de l'Institut, s'ha destacat l'elevada quantitat d'informació que conté, ja que es disposa d'informació de temes molts diversos (des de dades de conjuntura econòmica fins a una estadística dels noms dels nadons) i l'alt grau de desagregació en moltes d'aquestes dades. El disseny del web s'ha considerat senzill i clar, que facilita l'ús del web i la consulta de les dades, fet que compleix els requisits de disseny d'una plana de serveis a Internet on allò important és trobar la informació que s'està buscant.

Aquest alt grau d'acceptació del web de l'Institut d'Estadística ha estat possible gràcies a un disseny de màrqueting molt acurat (com s'ha destacat en aquestes línies) i a una gestió diària en la qual està implicada tota l'organització. Les dades estadístiques, els productes i serveis, i les altres informacions que apareixen al web s'actualitzen pràcticament en temps real. Un cop són una realitat es difonen a través d'Internet per complir així els principis d'actualitat, utilitat i transparència, i el preceptes legals de publicitat i difusió dels resultats estadístics.

Pàgina principal del Web de l'Idescat (www.idescat.es)

**Generalitat de Catalunya
Institut d'Estadística de Catalunya**

Català Castellano English

> Quines dades voleu?

Institut d'Estadística de Catalunya Idescat

- > Presentació
- > Qui és qui?
- > Organització
- > Pla estadístic i legislació

Servei d'atenció als mitjans de comunicació

Aitres webs d'estadística

Estadística bàsica de Catalunya

- > Demografia, economia i qualitat de vida
- > Conjuntura econòmica
- > Sectors industrials
- > Comerç amb l'estranger
- > Mercat de treball

Estadística bàsica territorial

- > Municipis
- > Comarques

Consulta interactiva d'estadístiques

- > Base de dades de municipis i comarques
- > Base de dades inframunicipal
- > Mobilitat intermunicipal i intercomarcal
- > Indicadors socials
- > Codis i classificacions

Onomàstica

- > Noms dels nadons

Publicacions

- > Anuari estadístic
- > Anuari municipal
- > Xifres de Catalunya
- > Catàleg
- > Revista Qüestió

Biblioteca

- > Fons bibliogràfic
- > Serveis